



[https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14\(1\)-5](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2024-14(1)-5)

Доктор педагогічних наук, професор, **НАТАЛІЯ МУКАН**
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: nataliya.v.mukan@lpnu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4396-3408>

Аспірант, **ШАНЬІНЬ ЛІ**,
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: shanin.li@lpnu.ua
<https://orcid.org/0009-0002-7381-8631>

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У США

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних основ професійної підготовки магістрів з музичної терапії у США. З'ясовано, що інтенсивне розширення поля професійної діяльності музикотерапевтів та удосконалення сфери надання музикотерапевтичних послуг висувають сьогодні якісно нові вимоги до особистості фахівців цього профілю та системи їхньої професійної підготовки у США. Виконано аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, що висвітлює загальні питання музикотерапевтичної освіти, дидактику музичної терапії, застосування компетентнісного, культурологічного, міждисциплінарного, праксеологічного, етико-деонтологічного підходів, особливості моделей професійної підготовки музичних терапевтів, полікультурно-експериментальне навчання, особливості професійної діяльності музичних терапевтів, рефлексивні практики в музичній терапії тощо. Виявлено активне оновлення теоретичної бази професійної підготовки фахівців з музичної терапії у США, насамперед, відповідно до актуальних філософських, психологічних, педагогічних ідей та уявлень про сутність і природу людського пізнання. Обґрунтовано інтеграцію різних теорій навчання, зокрема біхевіористської, коннективістської, когнітивно-конструктивістської, соціально-конструктивістської та відображено їх використання у практиці підготовки майбутніх магістрів з музичної терапії у США.

Зроблено висновок про те, що раціональний синтез ідей і положень цих теорій у професійній підготовці магістрів з музичної терапії в університетах США дає змогу виявити ключові чинники та передумови успішного набуття ними системи професійних знань і досвіду, а відтак підібрати та зреалізувати найбільш конструктивні підходи до організації освітнього процесу. Визначено перспективи подальших наукових студій щодо обґрунтування методологічних підходів, що формують основу професійної підготовки магістрів з музичної терапії в університетах США.

***Ключові слова:** США, музична терапія, музичний терапевт, магістр з музичної терапії, біхевіоризм, коннективізм, когнітивізм, конструктивізм.*

THEORETICAL FOUNDATIONS FOR PROFESSIONAL TRAINING OF MASTERS IN MUSIC THERAPY IN THE USA

ABSTRACT

The article is devoted to the study of theoretical foundations for professional training of masters in music therapy in the USA. It is found that the intensive expansion of



music therapists' professional activity and the improvement of the scope of music therapy services put forward qualitatively new requirements for the personality of specialists of this profile and the system of their professional training in the USA. The analysis of scientific and pedagogical literature on the research problem, which highlights general issues of music therapy education, didactics of music therapy, application of competency-based, cultural, interdisciplinary, praxeological, ethical and deontological approaches, models of music therapists' professional training, multicultural and experimental training, features of music therapists' professional activities, reflective practices in music therapy, etc. is conducted. An active renewal of the theoretical basis of music therapy specialists' professional training in the USA is revealed, primarily in accordance with current philosophical, psychological, pedagogical ideas and ideas about the essence and nature of human cognition. The integration of various learning theories, in particular behaviorist, connectivist, cognitive-constructivist, and social-constructivist, is substantiated and their use in the practice of training future masters in music therapy in the USA is presented.

It is concluded that a rational synthesis of the ideas and provisions of these theories in the professional training of masters in music therapy in the US universities makes it possible to identify key factors and prerequisites for their successful acquisition of professional knowledge and experience. Therefore, it is possible to choose and implement the most constructive approaches to the organization of educational process. The prospects for further scientific studies regarding the substantiation of methodological approaches, which form the basis for professional training of masters in music therapy at the US universities, are determined.

Keywords: *the USA, music therapy, music therapist, MA in Music Therapy, behaviorism, connectivism, cognitivism, constructivism.*

ВСТУП

Сучасні світові тенденції розвитку системи охорони здоров'я, що, передусім, виявляються в її спрямуванні на зміцнення фізичного й психічного благополуччя населення та профілактику відповідних проблем, зумовлюють потребу в оновленні її кадрового забезпечення та підготовці висококваліфікованих фахівців із надання оздоровчих послуг, зокрема й музико-терапевтичних. Різноманітність сучасних музико-терапевтичних прийомів, різноманітність сфер їхнього застосування, а відтак комплексність і багатозадачність професійної діяльності музикотерапевтів вимагають їх ґрунтовної підготовки, яка б забезпечувала формування широкого спектру компетентностей.

Інтенсивне розширення поля професійної діяльності музикотерапевтів та удосконалення сфери надання музико-терапевтичних послуг висувають сьогодні якісно нові вимоги до особистості фахівців цього профілю та системи їхньої професійної підготовки у США. Відповідно, сучасний етап позначений активними пошуками шляхів і способів її реформування, з огляду на актуальні запити суспільства щодо підтримки здоров'я і благополуччя кожної людини та сучасні реалії музико-терапевтичної практики. Насамперед, ці пошуки виявляються в активному переосмисленні, переорієнтації усталених традицій професійної підготовки магістрів музично-терапевтичного профілю в університетах США та обґрунтуванні теоретичних засад її здійснення.

У цьому контексті досвід США щодо підготовки фахівців з музичної терапії за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, а також теорії, концепції, ідеї, покладені в її основу, становить науковий інтерес.



МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних основ професійної підготовки магістрів з музичної терапії в університетах США.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У контексті наукової розвідки, заслуговують на дослідницьку увагу наукові праці, що висвітлюють різноманітні аспекти професійної підготовки майбутніх музичних терапевтів: загальні питання музико-терапевтичної освіти (К. Брасція (K. Bruscia), К. Гудмен (K. Goodman), К. Ділео Меренто (K. Dileo Maranto)), зокрема й у США (Д. Івамаса (D. Iwamasa)); підходи до її здійснення (компетентнісний (Л. Андерсен (L. Anderson), Дж. Еллі (J. Alley)), культурологічний (Дж. Браун (G. Brown), К. Кенні (C. Kenny)), міждисциплінарний (С. Дрегулін (S. Drägulin), Ф. Константін (F. Constantin)), праксеологічний (К. Гетті (C. Ghetti), А. Дерроу (A. Darrow), К. Ечі (K. Achey)), етико-деонтологічний (К. Ділео (C. Dileo)); моделі професійної підготовки музичних терапевтів (Л. Бонде (L. Bonde), С. Джекобсен (S. Jacobsen), І. Педерсен (I. Pedersen), Т. Уінґрем (T. Wingram)); полікультурно-експериментальне навчання майбутніх музичних терапевтів (Дж. Донлі (J. Donley), К. Естрелла (K. Estrella)); дидактика музичної терапії (Дж. Ерккіла (J. Erkkilä)); особливості професійної діяльності музичних терапевтів (А. Лім (A. Lim), К. Ліндблед (K. Lindblad), А. Феррер (A. Ferrer)); рефлексивні практики в музичній терапії (Ф. Беррі (F. Berry), К. О'Келлеген (C. O'Callaghan)) тощо.

У ході дослідження теоретичних основ професійної підготовки магістрів з музичної терапії у США використано комплекс теоретичних методів, серед яких: аналіз і синтез опрацьованої інформації, порівняння, систематизація, інтерпретація ключових понять дослідження, узагальнення, прогнозування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Значна кількість педагогічної літератури свідчить про науковий інтерес до професійної підготовки магістрів з музичної терапії. Вагомий внесок у розв'язання цієї проблеми здійснила К. Гудмен. Дослідниця стверджує про необхідність побудови процесу професійної підготовки фахівців з музичної терапії на основі поєднання положень як мінімум трьох теорій навчання, а саме: біхевіористської, когнітивно-конструктивістської та соціально-конструктивістської (Goodman, 2011). Кожна з них презентує низку цінних уявлень про природу процесу навчання, а їх синтез дає змогу більш повно осягнути його суть і закономірності як основи визначення раціональних цілей, добирання оптимальних стратегій, формування дієвого інструментарію для ефективної навчальної діяльності здобувачів професії музикотерапевта (Goodman, 2011).

Біхевіористська теорія, в своєму класичному варіанті, пояснює сутність процесу навчання через призму реакцій і поведінки людини під дією факторів навколишнього середовища. Як відомо, її базовою ідеєю є уявлення про людину, яка потребує вироблення системи адекватних поведінкових реакцій у відповідь на певні зовнішні стимули. У межах цієї теорії, навчання постає як процес акумуляції людиною інформації та досвіду позитивної поведінки, завдяки цілеспрямованому, послідовному впливові зовнішніх чинників.

Класики біхевіоризму І. Торндайк та Дж. Уатсон зводили сутність навчання до змін в поведінці людини під впливом заохочень за її правильність і покарань за помилковість. Заохочення у вигляді різних винагород вони трактували як спосіб позитивного підкріплення певної дії, стимулювання до її повторення. Натомість,



покарання в різних формах розглядали як інструмент негативного закріплення певної поведінки, формування установки для її подальшого уникання. У їхньому розумінні основу процесу навчання складає використання зовнішніх стимулів з метою виклику відповідних поведінкових реакцій людини, закріплюваних за допомогою покарань і заохочень (Thorndike, 1968; Watson, 1925).

Відповідно до біхевіористської теорії, навчання передбачає логічно послідовну реалізацію низки етапів, починаючи від спостереження за зразками поведінки до їх закріплення у формі звички. З огляду на таку спрямованість в сучасній науковій літературі відзначається неабияка значущість цієї теорії для професійної освіти, особливо за спеціальностями, що характеризуються високим ступенем технічності, алгоритмічності та вимагають здатності до механічного, автоматизованого виконання дій (McDonell et al., 2006; Zhu, 2022). Власне, ці характеристики біхевіористської теорії навчання зумовлюють її значимість в процесі підготовки фахівців-музикотерапевтів у США, професія яких передбачає доведення до автоматизму інструментальних, вокальних, хореографічних умінь, навичок, поведінкових спостережень під час терапевтичних впливів тощо. У зв'язку з цим К. Гудмен визначає низку стратегій і тактик, що ґрунтуються на біхевіористській теорії навчання та є актуальними в контексті професійної підготовки музичних терапевтів (Goodman, 2011).

Водночас, учені Ф. Беррі та К. О'Келлеґен, К. Гудмен в процесі розробки теоретичних засад професійної підготовки музикотерапевтів доводять важливість опори на когнітивно-конструктивістську теорію навчання, що дає змогу компенсувати обмеження біхевіористської. Ключові відмінності між ними дослідники вбачають у різних поглядах на учасника освітнього процесу: якщо в межах біхевіоризму він постає як програмована ззовні особистість, яка пасивно сприймає й акумулює інформацію і демонструє певний «поведінковий репертуар», то в рамках когнітивного конструктивізму він постає активним суб'єктом пізнання в процесі взаємодії з навколишнім світом (Barry & O'Callaghan, 2008; Goodman, 2011).

Таким чином, у США ґрунтування підготовки магістрів з музичної терапії на когнітивному конструктивізмі фокусує увагу, передусім, на комплексних ментальних операціях і процесах, що протікають у кожному окремому випадку і призводять до кінцевих результатів пізнавальної діяльності. Саме суб'єктність студента, його активна позиція в процесі набуття знань і вмінь є ключовою диференціальною ознакою підготовки майбутнього музичного терапевта.

У контексті когнітивного конструктивізму людина є активним суб'єктом пізнавальної діяльності, що володіє широкими можливостями для опрацювання інформації та конструювання власного розуміння світу, комплексними структурами зберігання цієї інформації в чітко організованій і структурованій формі, механізмами постійного поповнення і розвитку власної системи знань через засвоєння нової інформації. Згідно з цією теорією процес навчання має внутрішню природу, а його ефективність, тобто повнота і якість знань, визначається насамперед рівнем розумових здібностей та вже наявною системою знань здобувача освіти.

Виходячи з постулату цієї теорії щодо навчання як асиміляції нової інформації та її акомодатії в наявні когнітивні структури, видається логічним висновок про вирішальний вплив суб'єктивних, індивідуальних факторів на його результат. Адже студенти, що навчаються за спеціальністю «Музична терапія» інтерпретують досвід та інформацію у контексті наявних знань, власного рівня когнітивного розвитку, культурного походження, власного життєвого досвіду тощо.



Усі ці фактори мають вагомe значення, що визначає стиль навчання, організацію навчальної діяльності, сприйняття нової інформації.

Не відкидаючи ідей і принципів біхевіористської теорії навчання, що можуть бути корисними, наприклад, для формування музично-інструментальних знань і вмінь чи певних музико-терапевтичних поведінкових стереотипів, К. Гудмен наголошує на важливості застосування положень когнітивного конструктивізму, що сприяють активному осмисленню студентами професійно значущої інформації з різних галузей науки, її ґрунтовному розумінню та міцному закріпленню з опорою на їхні індивідуальні пізнавальні можливості та наявну систему знань. У цьому контексті вчена вказує на доцільність використання в практиці професійної підготовки фахівців з музичної терапії широкого спектру методів і прийомів навчання, що забезпечують умови для їх самореалізації як активних суб'єктів пізнавальної діяльності (Goodman, 2011).

Аналіз наукової літератури з питань сучасних теорій навчання загалом та освіти фахівців з музичної терапії свідчить про критичний підхід до оцінювання когнітивного конструктивізму. Підтвердженням цього є визначення його обмежень, серед них, передусім, надто натуралістичний погляд на сутність пізнання та недостатня увага до його соціальних чинників. Видається логічним висновок про необхідність його доповнення ідеями інших теорій навчання, зокрема соціального конструктивізму, що дає змогу формувати більш цілісне розуміння цього багатоаспектного процесу (McDonell et al., 2006; Muhajirah, 2020).

Основу цієї теорії навчання складають концептуальні положення про цілеспрямований саморозвиток особистості завдяки її активній взаємодії з соціальним оточенням упродовж всього життя. Відтак, йдеться про вагомo роль активності людини в навчанні, значимість наділених особистісним смислом знань, можливість їх набуття лише в процесі інтенсивних міжособистісних інтеракцій тощо. З огляду на такі вихідні позиції, ця теорія доводить неефективність трансляції готових знань, алгоритмів розв'язання завдань та орієнтує на створення умов для самостійного конструювання людиною власної системи знань на основі взаємодії з соціальним середовищем.

На думку дослідників, соціальний конструктивізм є теорією навчання, в межах якої будь-яка пізнавальна діяльність людини розглядається як конструювання образів об'єктів і явищ дійсності та формування понять і міркувань в умовах активних соціальних контактів (Amineh & Asl, 2015). Апелюючи до ідей одного з основоположників цієї теорії, науковці визначають її ключовою ознакою визнання первинності соціальної, а не індивідуальної природи знання (Amineh & Asl, 2015; Vygotsky, 1986).

Схожий підхід до пояснення суті соціально-конструктивістської теорії навчання спостерігаємо і в праці П. Адамс. Автор переконує, що на відміну від когнітивного конструктивізму, що трактує пізнання як індивідуальний процес конструювання знань на основі активної мисленнєвої діяльності, соціальний конструктивізм «підкреслює роль інших в індивідуальному конструюванні знань» (Adams, 2006).

З огляду на наведені сутнісні характеристики соціального конструктивізму можемо констатувати, що ця теорія передбачає розгляд соціальної взаємодії як основи навчальної діяльності людини. Вона ґрунтується на переконанні про вирішальну роль активності людини в процесі навчання, застосуванні всього спектру



її індивідуальних пізнавальних можливостей під час конструювання знань. Соціально-конструктивістська інтерпретація навчання виходить, насамперед, з соціальної природи людини як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності. Згідно з її положеннями, людина живе і пізнає світ не в ізоляції, а в процесі активної взаємодії з соціальним оточенням, що має вагомий вплив на конструювання нею системи знань.

Тож ключова роль в межах соціального конструктивізму відводиться, передусім, соціальній взаємодії та вербальній комунікації як основним факторам здійснення пізнавальної діяльності. Зважаючи на такі ключові ідеї і положення соціального конструктивізму, їм відводиться особливе значення в межах теоретичної професійної підготовки здобувачів різних професій, особливо зі сфери охорони здоров'я, що передбачають часті та тісні контакти з людьми. У професійній підготовці майбутніх магістрів з музичної терапії у США акцентується увага на соціальному характері цього процесу, його залежності від активної соціальної взаємодії студентів, завдяки якій вони творять власну систему знань про дійсність. Лише через тісні взаємозв'язки і відносини з соціальним оточенням можливе набуття знань й опанування досвіду. При цьому суб'єкт пізнання вважається рівноправним учасником взаємодії з соціальним середовищем зі своїми індивідуальними можливостями, потребами, інтересами щодо вивчення світу (Berger & Luckmann, 1992; Vygotsky, 1986).

Науковці визначають соціальний конструктивізм чи не найбільш актуальною теоретичною основою професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері охорони здоров'я, зокрема й музичних терапевтів (Schmid & Rolvsjord, 2021). Її цінність вони пов'язують передусім зі спрямуванням освітнього процесу на ефективне опанування майбутніми працівниками цієї сфери розмаїття професійних ролей в інтерактивному форматі (Schmid & Rolvsjord, 2021). Ця теорія орієнтує на створення умов для інтеракції між майбутніми фахівцями сфери охорони здоров'я у реальних чи спеціально змодельованих ситуаціях як основи набуття конкретних знань і досвіду розв'язання різних професійних завдань і проблем, а також використання інтерактивних педагогічних технологій: проєктного, проблемного, експериментального, ситуативного навчання, застосування рольових ігор, дискусій, сценаріїв музичних імпровізацій тощо.

З огляду на специфіку професійної діяльності музикотерапевтів та зумовлені нею особливості їхньої професійної підготовки розглядаємо соціальний конструктивізм та розроблені на його основі технології запорукою успішного особистісно-професійного становлення музичних терапевтів у США.

Поряд з ідеями та положеннями біхевіоризму, когнітивного та соціального конструктивізму теоретична база професійної підготовки магістрів з музичної терапії у США опирається на новітні концепції навчання, що постали з огляду на теперішні реалії і виклики життєдіяльності суспільства. У цьому контексті йдеться про коннективістську теорію навчання, що сформувалася і розвивається під впливом інтенсивної цифровізації усіх сфер діяльності людини та передбачає якісно нове бачення процесу пізнання сучасної реальності.

Застарілість певних ідей і принципів існуючих дидактичних теорій та потребу в нових концепціях навчання, відповідних кардинальним цифровим трансформаціям у всіх сферах життя, влучно обґрунтовує один із основоположників коннективізму: «Біхевіоризм, когнітивізм і конструктивізм – це теорії навчання, які найчастіше використовуються при створенні навчального середовища. Однак ці теорії були розроблені в той час, коли технології не впливали на навчання. За останні



двадцять років технології змінили наше життя, спілкування та навчання. Потреби в навчанні та теорії, які описують принципи й процеси навчання, повинні відображати базове соціальне середовище» (Siemens, 2005).

Коннективізм відкидає трактування навчання як простої передачі знань, піддає критиці його дещо вузьке розуміння як конструювання знань, а відтак визначає його суть, насамперед, як набуття здатності здобувати й обробляти інформацію з різних джерел в умовах її неперервного оновлення і зростання. Дослідник Дж. Хендрікс вказує на зв'язок ідей коннективізму з принциповими положеннями соціального конструктивізму стосовно вирішальної ролі активності і суб'єктної позиції людини у процесі навчання (Hendricks, 2019).

Відповідно до положень коннективізму, в цифровому суспільстві США навчання реалізується з використанням мереж, в рамках яких відбувається створення, розповсюдження, зберігання та збагачення інформації. Мережі стають основним джерелом інформації, механізмом її створення, переробки та розповсюдження. Кожна людина одночасно отримує доступ до великої кількості таких мереж, не тільки користується їхніми ресурсами в процесі пізнання, а й бере активну участь у їх продукуванні чи поширенні (Siemens, 2005). У цьому контексті сутність навчання розглядається не через призму засвоєння системи фактичних знань, а через призму розвитку здатності орієнтуватися в неспинних потоках інформації, добирати джерела і канали її отримання з огляду на конкретні пізнавальні потреби, критично її опрацювати та раціонально використовувати.

Тож, коннективістська теорія навчання призначена для пояснення особливостей процесу навчання в умовах активного застосування цифрових технологій та інформаційних і соціальних мереж. В її основу покладено ідеї про навчання як процес, що відбувається в невизначеному і мінливому інформаційному середовищі, що репрезентує собою множинність каналів і джерел різноманітних відомостей про дійсність; переконання про пріоритетність пізнавальних здібностей, системного мислення і розуміння зв'язків між галузями знань, теоріями, концепціями тощо над простим обсягом фактологічних знань; уявлення про пізнавальну діяльність як перманентний процес, що відбувається повсюдно й неперервно.

Упровадження теоретичних положень і принципів коннективізму в практику професійної підготовки фахівців з музичної терапії є нагальною потребою сьогодення. Їх практична реалізація асоціюється із розбудовою мережевого навчання, що ґрунтується на ідеології відкритих масових освітніх ресурсів у поєднанні з мережевою організацією комунікації усіх учасників. Таке навчання, опосередковане сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, забезпечує доступ до практично безмежної маси інформації та альтернативних способів і засобів її колективного опрацювання, незалежно від часу чи місця перебування.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Отже, на підставі узагальнення розглянутої наукової літератури, можемо зробити висновок про активне оновлення теоретичної бази системи професійної підготовки фахівців з музичної терапії, насамперед, відповідно до актуальних філософських, психологічних, педагогічних ідей та уявлень про сутність і природу людського пізнання. З урахуванням комплексного характеру професійної діяльності музикотерапевта та міждисциплінарної структури необхідних для її виконання знань, розбудова теоретичного підґрунтя професійної підготовки фахівців за відповідною спеціальністю у США здійснюється шляхом інтеграції різних теорій навчання,



зокрема біхевіористської, коннективістської, когнітивно-конструктивістської, соціально-конструктивістської. На наш погляд, раціональний синтез ідей і положень указаних теорій у професійній підготовці магістрів з музичної терапії в університетах США, дає змогу виявити ключові чинники та передумови успішного набуття ними системи професійних знань і досвіду, а відтак підібрати та зреалізувати найбільш конструктивні підходи до організації освітнього процесу.

До перспектив подальших наукових студій відносимо обґрунтування методологічних підходів, покладених в основу професійної підготовки магістрів з музичної терапії в університетах США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Adams, P. (2006). Exploring social constructivism: Theories and practicalities. *Education*, 34(3), 243-257.
2. Amineh, R. J., & Asl, H. D. (2015). Review of Constructivism and Social Constructivism. *Journal of Social Sciences, Literature and Languages*, 1(1), 9–16.
3. Barry, Ph., & O'Callaghan, C. (2008). Reflexive journal writing: A tool for music therapy student clinical practice development. *Nordic Journal of Music Therapy*, 17, 55–66.
4. Berger, P. L., & Luckman, T. (1991). *The Social Construction of Reality: a Treatise in the Sociology of Knowledge*. Harmondsworth: Penguin.
5. Goodman, K. D. (2011). *Music therapy education and training: from theory to practice*. Springfield: Charles C Thomas.
6. Hendricks, G. (2019). Connectivism as a Learning Theory and Its Relation to Open Distance Education. *Progressio: South African Journal for Open and Distance Learning Practice*, 4(1), 1–14.
7. McDonell, J., Strom-Gottfried, K. J., Burton, D. L., & Yaffe, J. (2006). Behaviorism, social learning, and exchange theory. In *Contemporary human behavior theory: a critical perspective for social work*; Robbins, S. P., Chatterjee, P., & Canda, E. R. (Eds.). (pp. 349–385). New York: Pearson.
8. Muhajirah, M. (2020). Basic of Learning Theory: Behaviorism, Cognitivism, Constructivism, and Humanism. *International Journal of Asian Education*, 1(1), 37–42.
9. Schmied, W., & Rolvsjord, R. (2021). Becoming a reflexive practioner: exploring music therapy students' learning experiences with participatory role-play in a Norwegian context. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(5), 846–876.
10. Siemens, G. (2005). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1). http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm (accessed: 14.12.2023)
11. Thorndike, E. L. (1968). *Human learning*. New York, London: Johnson Reprint Corp.
12. Vygotsky, L. (1986). *Thought and language*. Cambridge, MA: MIT Press.
13. Watson, J. B. (1925). *Behaviorism*. New York: W.W. Norton & Company.
14. Zhu, J. (2022). How Behaviorism Can Help Provide Insight into MOOCs in the Chinese Education Market. *Journal of Contemporary Educational Research*, 6, 96–101.